AVİM Yorum • No: 2023 / 23 • Haziran

AB, DÜZENSİZ GÖÇMEN SORUNUNU AKDENİZ'E GÖMÜYOR

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Avrupanın en önemli sorunlarından birisi göç sorunudur. Akdeniz özellikle son on yılda sığınmacı mezarlığına dönüşmüştür. Sığınmacı sorununun göç etmek zorunda kalanlar için hiçbir zaman gündemden düşmediği bir gerçek olmasına rağmen, Avrupa ve konu ile ilgili hükümetler yıllardır sessizliklerini korumakta, hatta görmezden gelmektedir. Son günlerde Akdeniz, göz ardı edilemeyecek kadar büyük sayıda ölümlere ve trajedilere sahne olmuştur. Dikkatler bir kez daha Yunanistanın güneyinde, içinde yaklaşık 700 kişinin bulunduğu bir balıkçı teknesinin batması sonucu boğulduğu düşünülen yüzlerce kişi ile, dünyanın en ölümcül göç rotasına ve Avrupanın en büyük sorunlarından biriyle mücadeledeki başarısızlığına çekilmiştir[1].

Orta Akdeniz, 2014 yılından bu yana Kayıp Göçmenler Projesi (İng. *Missing Migrants Project* , MMP) tarafından kayda geçirilen 17,000den fazla ölüm ve kaybolma vakası ile dünyanın bilinen en ölümcül göç rotasıdır. Bunun nedeni hem günler sürebilen denizaşırı yolculuğun uzunluğu hem de giderek daha tehlikeli bir hale gelen kaçakçılık, arama-kurtarma kapasitesindeki boşluklar ve sivil toplum kuruluşlarının hayat kurtarmaya yönelik çalışmalarına getirilen kısıtlamalardır. Göçmenler, Orta Akdenizi genellikle açık denize elverişsiz, aşırı yüklü şişme botlarla geçmektedir. Aynı anda birden fazla tekne denize indirilebilmekte, bu da arama ve kurtarma çalışmalarını önemli ölçüde zorlaştırmaktadır. Orta Akdeniz aynı zamanda en çok kaybolma vakasının yaşandığı güzergâhtır. Çok daha fazla ölümün kayıtlara geçmemiş olması muhtemeldir. MMPnin 2014ten beri elde ettiği veriler, bu rotada 12,000den fazla kişinin denizde kaybolduğunu ortaya koymaktadır.

Uluslararası Göç Örgütünün kayıp göçmenler projesini başlattığı 2014 yılından bu yana, Avrupaya ulaşmaya çalışan tahmini 27,000 kişinin Akdenizi geçmeye çalışırken öldüğü ya da kaybolduğu raporlanmıştır. Kısaca, söz konusu ölümlerin 21,000den fazlası Akdenizde açık denize uygun olmayan, kapasitesinin fazlasıyla yüklenmiş teknelerle geçişlerde meydana gelmiştir[2].

Yunanistana giden göçmenlerin çoğu şimdiye kadar Türkiyeden geçerek ya tekneyle Yunan adalarına ulaşmakta ya da kara sınırı boyunca Meriç Nehrini geçmekteydi. Türkiyenin etkin kontrolleri, Atinanın deniz devriyelerini arttırması ve bir sınır çiti inşa etmesinden bu yana bu yolu kullananların sayıları keskin bir şekilde düşmüştür. Daha üç yıl önce Yunanistanın sığınmacılara yönelik olumsuz davranışları geniş bir yankı bulmuştu.

Konu ile ilgili görüntüler olmasına rağmen, Yunanistan suçlamaları reddetmişti. 2020 yılında Harvard profesörü Vasileia Digidiki, *Financial Times*'ta kaleme aldığı Avrupa Göçmenlere İkiyüzlülüğünü Gösteriyor başlıklı bir makale ile konuya dikkat çekmişti[3]. Makalede, Digidiki, Yunanistanın göçmenlere yönelik insanlık dışı muamelesini eleştirirken bu duruma sessiz kalan Avrupanın da masum olmadığını ifade etmişti. Ülke içindeki göçmen karşıtı protestolar, pandeminin etkisi ve sınırlarını göçmenlere tamamen kapatan Avrupa ülkeleri ile sorun içinden çıkılamaz bir hal almıştı.

Bugün ise, üç yıl sonra, Yunanistanın birçok kentinde düzenlenen gösterilerde, göçmenlerin ölümü protesto edilmektedir. Göstericiler, Yunanistanı ve Avrupayı Akdenizi bir ölüler denizine çevirmekle suçlamaktadır[4]. Yunanistan ise kayıtlara rağmen, göçmenleri Türkiyeye geri ittiği ve sığınma talep etmelerini yasadışı bir şekilde engellediği iddialarını sürekli olarak reddetmeye devam etmektedir[5]. Göçmenlerle ilgili keskin politikalar uyguladığı bilinen Macaristan ve Polonya gibi diğer orta ve doğu Avrupa ülkeleri ise güneyden gelen sığınmacıları kesin olarak geri çevirmektedir. İngiltere ise, hali hazırda düzensiz göçmenleri uluslararası hukuka aykırı olarak Ruandaya göndermeyi planlamaktadır[6].

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres, yazımızın başında değindiğimiz, Yunanistanın Mora Yarımadası açıklarında meydana gelen, çok sayıda insanın hayatını kaybettiği facianın ardından yaptığı açıklamada, Avrupa Birliğine (AB) etkili bir göç politikası belirlemesi çağrısında bulunmuştur[7]. Bu çağrıdan üç yıl önce de AB genelinde insani yardım planı uygulanmamasından şikâyet ediliyordu. Hala böyle bir plan ABnin gündeminde yer almamaktadır. BM Genel Sekreteri Guterres, üç yıl önce Harvard profesörü Digidikinin makalesinde eleştirdiği gibi, sorunun yalnız Yunanistanla sınırlı kalmadığını, ABnin de sorunu olduğunu ifade etmiştir. Almanya Başbakanı Olaf Scholz da konu ile ilgili olarak ABnin ortak bir şekilde hareket etmesi gerektiğini söylemiştir. Bu gelişmeler üzerine, 18 Haziran 2023 tarihinde Almanya İçişleri Bakanı Nancy Feaser ve Fransa İçişleri Bakanı Gérald Darmanin Akdenizde kaçak göç ile mücadelede alınacak önlemlerle ilgili olarak Tunusta temaslarda bulunmuştur. Yapılan yazılı açıklamada, kaçakçıların insanlık dışı faaliyetlerini ortadan kaldırmak için yasal göç yolları oluşturmak istediklerini, mültecilerin haklarının korunmasını ve Akdenizdeki korkunç ölümlerin artık durmasını istediklerini ifade etmişlerdir[8]. Buna rağmen, özellikle Yunanistanın, eski ABD Başkanı Donald Trumpın Meksika sınırına ördüğü duvar benzerini Türkiye sınırına örmesi ve bu konuyu daha da geliştireceğini vurguladığı popülist politikalar ile gerilim iyice artmıştır[9].

Son olarak UNHCR, zorla yerinden edilmelerde bir önceki yıla göre 19,1 milyonluk rekor bir artış olduğunu bildirmiştir. Avrupa, kendi itibarını zedeleyen bu durumda sorumluluk üstlenmeyi reddederek, bu konuyla dünyanın en yoksul ülkelerinin mücadele etmelerini beklemektedir. 20 Haziran 2023 Dünya Mülteciler Gününde parlak sözler edilmesine rağmen, AB ve ABnin varlıklı devletleri geride bıraktığımız on yılda daha da acımasız ve popülist bir çizgide ilerlemeye devam etmiş, BMnin raporlarına ve çağrılarına rağmen bu tutumlarından ödün vermemiştir.

**Görsel: https://stock.adobe.com/images/migrants-and-refugees-in-a-boat-on-the-ocean-global-migration-concept-ai-generated-art/577340334*

[1] Jon Henley, Greece Shipwreck Disaster Exposes Europes Deadly Failure, *The Guardian*, 15 Haziran 2023, https://www.theguardian.com/world/2023/jun/15/greece-shipwreck-disaster-exposes-europes-deadly-failure.

[2] Migration Within The Mediterranean, *International Organization for Migration*, 14 Haziran 2023, https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean.

[3] Vasileia Digidiki, Europe Shows a Janus Face To Migrants, *The Financial Times*, 20 Temmuz 2020, https://www.ft.com/content/7befe84b-6469-4297-abd9-cda45fd842c6.

[4] BM'den Yunanistan'daki göçmen faciası sonrası AB'ye çağrı: Etkili bir göç politikası belirlenmeli, *EuroNews*, 16 Haziran 2023, https://tr.euronews.com/2023/06/16/bmden-yunanistandaki-gocmen-faciasi-sonrasi-abye-cagri-etkili-bir-goc-politikasi-belirlenm.

[5] Henley, Greece Shipwreck Disaster Exposes Europes Deadly Failure.

[6] The Guardian view on migrant tragedy: pieties are not enough, *The Guardian*, 15 Haziran 2023, https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/jun/15/the-guardian-view-on-another-migrant-tragedy-pieties-are-not-enough.

[7] BM'den Yunanistan'daki göçmen faciası sonrası AB'ye çağrı, *EuroNews*.

[8] Alman ve Fransız Bakanlar Göçle Mücadele İçin Tunusta, *EuroNews*, 18 Haziran 2023, https://tr.euronews.com/2023/06/18/alman-ve-fransiz-bakanlar-kacak-gocle-mucadele-icin-tunusta.

[9] The Guardian view on migrant tragedy: pieties are not enough, *The Guardian*.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "AB, DÜZENSİZ GÖÇMEN SORUNUNU AKDENİZ'E GÖMÜYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2023 / 23. Haziran 20. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/AB-DUZENSIZ-GOCMEN-SORUNUNU-AKDENIZ-E-GOMUYOR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır